

| Titulació         | Tipus | Curs |
|-------------------|-------|------|
| Educació Primària | OT    | 4    |

## Professor/a de contacte

Nom: Antonio Manuel Santisteban Fernandez

Correu electrònic: antoni.santisteban@uab.cat

## Equip docent

Mariona Massip Sabater

Jordi Castellvi Mata

Miriam Gonzalez Sanz

Joan Llusà Serra

## Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

## Prerequisits

No hi ha cap requisit. Es recomana haver cursat i superat les assignatures: Ensenyament i aprenentatge del Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural, i Didàctica de les Ciències Socials.

## Objectius

El propòsit principal de l'assignatura és el d'aprofundir en la relació entre la innovació educativa i la recerca, especialment en l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials.

### Objectius d'aprenentatge

- Analitzar i valorar la situació de la recerca i la innovació en didàctica de les ciències socials a l'ensenyament primari.
- Utilitzar resultats de recerques i projectes d'innovació per prendre decisions sobre l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials.
- Realitzar petites recerques formulant el problema, els supòsits, els objectius i la metodologia, i ubicar teòricament el problema de la recerca.
- Elaborar informes de recerca i compartir els resultats.
- Reflexionar sobre el paper de la recerca i la innovació en el desenvolupament professional dels docents.

## Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Assumir la dimensió educadora de la funció docent i fomentar l'educació democràtica per una ciutadania activa.
- Conèixer i aplicar a les aules les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents als estudiants.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que tinguin en compte la igualtat de gènere, la equitat i el respecte cap als drets humans que conformen els valors de la formació ciutadana.
- Fomentar la lectura i el comentari crític de text dels diferents dominis científics i culturals continguts al currículum escolar.
- Fomentar l'educació democràtica de la ciutadania i la pràctica del pensament social crític.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Reflexionar entorn les pràctiques d'aula per tal d'innovar i millorar la tasca docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar la història, la geografia i les ciències socials des de les seves aportacions a la comprensió de la nostra societat i a la solució dels problemes socials.
3. Analitzar les aportacions de la didàctica de la història, la geografia i d'altres ciències socials en la solució de problemes socials rellevants i en la comprensió de la societat on vivim.
4. Analitzar seqüències didàctiques que afavoreixen la construcció del discurs social per fomentar els valors d'una ciutadania crítica i democràtica.
5. Conèixer i saber utilitzar les imatges i la simulació com a recursos per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials.
6. Demostrar que s'identifiquen, es practiquen i es defenen els drets humans com a coneixement i instruments per a la convivència.
7. Demostrar que s'identifiquen, es practiquen i es defensen actituds d'igualtat de gènere.
8. Dissenyar models de seqüències didàctiques relacionades amb el pensament social, crític i creatiu per a l'etapa de primària.
9. Elaborar models de seqüències didàctiques per l'etapa de primària, especialment aquells que poden facilitar la comprensió de la pluralitat democràtica, la diversitat cultural i la formació del pensament crític.
10. Elaborar models de seqüències didàctiques relacionades amb el pensament històric, geogràfic i social per a l'etapa de primària des d'un paradigma crític.
11. Emprar els recursos del entorn per al disseny d'activitat d'ensenyament i d'aprenentatge.
12. Interpretar la investigació i la innovació existents a partir de l'aplicació de les tecnologies de la informació i la comunicació, en l'ensenyament de les ciències socials en l'educació primària.
13. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.
14. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
15. Realitzar una investigació a l'escola primària sobre l'ensenyament-aprenentatge de les ciències socials.
16. Saber fomentar la comunicació, la interacció personal i les habilitats socials en el moment de dissenyar una seqüència didàctica.
17. Utilitzar els recursos de l'entorn per al disseny d'activitats d'ensenyament i d'aprenentatge que desenvolupin l'autonomia i el treball cooperatiu en l'alumnat de primària.
18. Valorar les aportacions a la innovació educativa de la didàctica de la història, geografia i d'altres ciències socials.

19. Valorar les aportacions a la innovació educativa del treball per projectes per abordar l'estudi de la societat a partir de problemes socials rellevants.
20. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

## Continguts

1. La investigació i la innovació en didàctica de les ciències socials: conceptes bàsics.
  - 1.1. La recerca i el triangle didàctic: l'alumnat i els processos d'aprenentatge, els sabers escolars i les propostes educatives, i el professorat i els processos d'ensenyament.
  - 1.2. Fases i implicacions de la recerca educativa.
  - 1.3. La relació entre mestres, investigació i innovació.
2. Línies de recerca actuals en l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials.
3. La metodologia de la recerca en didàctica de les ciències socials, la investigació qualitativa a l'escola i els instruments de recerca en didàctica de les ciències socials.
4. La innovació educativa: entre els relats mediàtics i l'evidència. Fer recerca per innovar, i innovar a partir de la recerca.

## Activitats formatives i Metodologia

| Títol                                                                                                                                                                                               | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|----------------------------------------------------|
| Tipus: Dirigides                                                                                                                                                                                    |       |      |                                                    |
| Presentació i anàlisi de les línies de recerca fonamentals sobre l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials, la geografia i la història a l'educació primària, i realització d'un debat | 45    | 1,8  | 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 16, 17, 18, 19                |
| Tipus: Supervisades                                                                                                                                                                                 |       |      |                                                    |
| Anàlisi de textos sobre investigació i innovació en DCS, a nivell individual o grupal, i realització d'un examen                                                                                    | 30    | 1,2  | 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 18, 19     |
| Tipus: Autònomes                                                                                                                                                                                    |       |      |                                                    |
| Lectures i comentaris de textos sobre recerca i innovació en DCS                                                                                                                                    | 10    | 0,4  | 2, 3, 12, 18, 19                                   |
| Realització d'una petita recerca, exposició dels resultats obtinguts i realització d'un article                                                                                                     | 60    | 2,4  | 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19       |
| Reflexió sobre les implicacions de la innovació i la recerca en DCS a través d'un Dietari d'Aula                                                                                                    | 5     | 0,2  | 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 16, 17, 18, 19 |

Qui protagonitza el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i és sota aquesta premissa que s'ha planificat la metodologia de l'assignatura. D'acord amb el focus temàtic de l'assignatura, la recerca i la innovació tindran un paper fonamental també en el desenvolupament de l'assignatura.

Es portaran a terme diferents tipus d'activitats, per assegurar l'adquisició dels coneixements, entre d'altres:

- Estudis de recerques concretes de didàctica de les ciències socials a l'educació primària, orientades a la innovació de la pràctica educativa.
- Lectures i comentaris de textos, en l'àmbit individual i grupal, i realització d'una activitat avaluativa.
- Realització de propostes de recerques per a la seva exposició i debat, i seguiment del treball individual o en grup sobre la planificació de petites recerques.
- Propostes innovadores a partir de recerques.
- Realització d'una petita recerca per afavorir la innovació en l'ensenyament-aprenentatge de les ciències socials a l'educació primària, i realització d'un article.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

## Avaluació

### Activitats d'avaluació continuada

| Títol                                                                                                                                               | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|------|-------------------------------------------------|
| Anàlisi de Lectures (I)                                                                                                                             | 10% | 0     | 0    | 1, 2, 12, 18                                    |
| Anàlisi dels canvis i continuïtats de les pròpies representacions i de les implicacions de la recerca i la innovació a través d'un diari d'aula (I) | 15% | 0     | 0    | 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17          |
| Difusió i divulgació dels resultats de la recerca en diferents formats comunicatius. (I+G)                                                          | 20% | 0     | 0    | 2, 3, 6, 12, 14, 15, 20                         |
| Disseny de propostes innovadores a partir de models conceptuals (I)                                                                                 | 25% | 0     | 0    | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19 |
| Realització d'una recerca educativa en DCS (G)                                                                                                      | 30% | 0     | 0    | 2, 3, 6, 7, 12, 13, 15, 17                      |

L'avaluació d'aquesta assignatura és formativa i formadora.

L'avaluació és el procés que s'estableix per valorar l'assoliment dels resultats d'aprenentatge a partir de les evidències que es defineixen en la guia de l'assignatura. L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats proposades (el programa lliurat a l'inici de l'assignatura concretarà les activitats i lliuraments a realitzar).

COMPETÈNCIA COMUNICATIVA ORAL I ESCRITA

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri, en les activitats que se li proposin, una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. Aquesta competència és un requisit. En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, doncs, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si el professor/a considera que no compleix aquests requisits.

## IA, CÒPIA I PLAGI

En aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del desenvolupament del treball, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA es considerarà falta d'honestat acadèmica i pot comportar una penalització en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat. Aquesta sanció es decidirà específicament per a cada cas.

La còpia i el plagi són robatoris intel·lectuals i, per tant, constitueixen un delictes que serà sancionat amb la nota "zero". En el cas de còpia entre dos alumnes, si no es pot saber qui ha copiat qui, s'aplicarà la sanció a tots dos alumnes. L'ús de la intel·ligència artificial de manera fraudulenta implicarà que l'activitat d'avaluació sigui considerada suspesa amb un 0.

## PRESENCIALITAT

L'assistència a les classes presencials de l'assignatura és obligatòria en un 80%, per poder fer l'avaluació continuada.

## ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

Les activitats que es valoraran com a evidències d'avaluació tenen a veure amb la conceptualització, la recerca, la síntesi i la comunicació, i l'aplicació en innovació. És necessari aprovar-les totes per aprovar l'assignatura: no s'aplicaran mitjanes numèriques sobre aquelles activitats que no hagin estat superades, ja que entenem que cal assolir totes les competències docents associades a aquests processos.

Aquesta assignatura preveu l'avaluació única. L'avaluació única cal sol·licitar-la dins els terminis i el mecanisme que la Facultat de Ciències de l'Educació hagi previst. Manté el mateix plantejament que l'avaluació continuada, tot i que la naturalesa d'avaluació única no faciliti la funció reguladora de l'avaluació. En aquest cas, també caldrà assolir totes les competències associades als processos de recerca, síntesi-comunicació i aplicació en innovació. Es demanen les mateixes activitats, en format individual, i la seva entrega es realitzarà en format escrit, material i oral el dia 12/01.

Prova de síntesi:

Es permet una prova de síntesi final per a les persones repetidores. Aquesta prova se sol·licitarà al professorat responsable a l'inici de l'assignatura. Consistirà en el lliurament d'un treball (a especificar) i un examen.

## CALENDARI D'AVALUACIÓ

- Avaluació Continuada:

- 20/10 - primera fase d'entrega de la recerca
- 10/11 - propostes innovadores a partir de models conceptuals
- 15/12 i 12/01 - difusió i divulgació dels resultats de la recerca en diferents formats comunicatius
- Els dietaris i l'anàlisi de lectures s'entregaran amb un marge d'entre 0 i 14 dies després de l'activitat de classe.
- *Recuperació:* 26/01. La prova de recuperació dependrà de l'àmbit competencial que calgui recuperar.

- Avaluació Única:

- Entrega: 12/01
- Entrevista oral: 12/01
- Recuperació: 26/01. La prova de recuperació dependrà de l'àmbit competencial que calgui recuperar.

## Bibliografia

Revistes imprescindibles a consultar: Enseñanza de las Ciencias Sociales / REIDICS / Iber i revistes del Consorci INDEX210

Bibliografia:

Avila, R., Rivero, P., Domínguez, P. (2010). *Metodología de investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales*. AUPDCS-Institución Fernando el Católico.

Delamont, S. (ed.) (2013). *Handbook of qualitative research in education*. Edward Elgar Publishing.

Felices de la Fuente, M. del M., Martínez Rodríguez, R., y Martínez Medina, R. (2018). Investigación e Innovación en Didáctica de las Ciencias Sociales. Aportes y nuevas perspectivas. *REIDICS. Revista De Investigación En Didáctica De Las Ciencias Sociales*, (3), 119-138. <https://doi.org/10.17398/2531-0968.03.119>.

González Valencia, G. A., y Santisteban Fernández, A. (2014). Una mirada a la investigación en didáctica de las ciencias sociales. *Revista Latinoamericana de Estudios Educativos*, 10(1), 7-17.

Jara, M.A. y Santisteban, A. (2018). Los retos de futuro en la enseñanza de las ciencias sociales, la historia y la geografía. En M.A. Jara y A. Santisteban (coords). *Contribuciones de Joan Pagès al desarrollo de la didáctica de las ciencias sociales, la historia y la geografía en Iberoamérica*. Universidad Nacional del Comanche y Universitat Autònoma de Barcelona.

Levstik, L. y Tyson, C.A. (eds.) (2008). *Handbook of Research in Social Studies Education*. Routledge, New York/London.

Martínez Medina, R., García-Morís, R., García Ruiz, C.R. (eds.) (2017). *Investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales. Retos, preguntas y líneas de investigación*. AUPDCS.

Ortega Sánchez, D. (2023). *¿Cómo investigar en Didáctica de las Ciencias Sociales? Fundamentos metodológicos, técnicas e instrumentos de investigación*. Octaedro.

Pagès, J. y Santisteban, A. (2011). La investigación sobre la enseñanza y el aprendizaje en la educación primaria. En Santisteban, A. y Pagès, J. (coords.). *Didáctica del Conocimiento del Medio Social y Cultural*. Síntesis, p. 105-121.

Pagès, J. (2004). La investigación en didáctica de la historia. *Educación XX1*, 7, p. 63-83.

## Programari

Ús del programari informàtic necessari per al recull, anàlisi i comunicació de dades de recerca, i de propostes d'innovació.

## Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

| Nom         | Grup | Idioma | Semestre            | Torn      |
|-------------|------|--------|---------------------|-----------|
| (TE) Teoria | 20   | Català | primer quadrimestre | matí-mixt |